DOI: 10.32844/2222-5374-2020-105-3.30

УДК: 342.751:351

Оксютенко К. В.,

здобувач Науково-дослідного інституту публічного права

ПОНЯТТЯ ІНСТРУМЕНТІВ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ ЦИФРОВОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ

У теперішньому інноваційному суспільстві поведінка громадян, їх бажання, потреби та праця більшість буденного спілкування між людьми змінюється завдяки цифрового Інтернету та інших засобів інформаційного суспільства. Тому, цифровізація адміністративно-правової діяльності різноманітних суб'єктів публічної адміністрації є невід'ємним чинником здійснення ними публічного адміністрування. Проте, публічне адміністрування так би й залишилось на рівні благих засад, якби у арсеналі суб'єктів публічного адміністрування не було певних способів їх правореалізації. Такі інструменти публічного адміністрування надаються теорією придонного права через діюче законодавством й суб'єктам публічної адміністрації, які здійснюють публічне адміністрування у сфері цифрового суспільства в Україні. Як і сама сфера публічного адміністрування цифрового середовища так і інструменти його забезпечення є не досконалими, можна сказати молодими, що потребують подальшого розвитку та законодавчого вдосконалення. Мета статті полягає в тому, щоб на основі цінностей природного права, теорії адміністративного права, чинного законодавства сформувати з'ясувати поняття інструментів публічного адміністрування цифрового суспільства в Україні. В статті сформовано поняття інструментів публічного адміністрування. Доведено, що це зовнішній вираз однорідних за своїм характером і правовою природою груп адміністративних дій загальних і спеціальних суб'єктів публічної адміністрації, реалізований у межах відповідності визначеної законом компетенції з метою модернізації публічних послуг, розвитку взаємодії публічної влади, громадян і бізнесу на основі домінування цифрового суспільства, зокрема утвердження електронного врядуванням в усіх сферах суспільного життя. З'ясовано, що інструмент публічного адміністрування – це зовнішній вираз однорідних за своїм характером і правовою природою груп адміністративних дій загальних і спеціальних суб'єктів публічної адміністрації, реалізований у межах відповідності визначеної законом компетенції з метою модернізації публічних послуг, розвитку взаємодії публічної влади, громадян і бізнесу на основі домінування цифрового суспільства, зокрема утвердження електронного врядуванням в усіх сферах суспільного життя.

Ключові слова: інструмент публічного адміністрування, інформаційне суспільство, компетенція, поняття, публічна влада, публічна послуга, суб'єкт публічної адміністрації, цифрове суспільство.

Актуальність теми. У теперішньому інноваційному суспільстві поведінка громадян, їх бажання, потреби та праця більшість буденного спілкування між людьми змінюється завдяки цифрового Інтернету та інших засобів інформаційного суспільства. Тому, цифровізація адміністративно-

правової діяльності різноманітних суб'єктів публічної адміністрації є невід'ємним чинником здійснення ними публічного адміністрування. Проте, публічне адміністрування так би й залишилось на рівні благих засад, якби у арсеналі суб'єктів публічного адміністрування не було певних способів їх правореалізації. Такі інструменти публічного адміністрування надаються теорією придонного права через діюче законодавством й суб'єктам публічної адміністрації, які здійснюють публічне адміністрування у сфері цифрового суспільства в Україні.

Як і сама сфера публічного адміністрування цифрового середовища так і інструменти його забезпечення є не досконалими, можна сказати молодими, що потребують подальшого розвитку та законодавчого вдосконалення.

Аналіз останніх досліджень. Дослідженню публічного адміністрування цифрового суспільства в Україні присвячені праці таких вчених-правників як: А. Стріжкової, В. Галуцька, В. Куйбіди, В. Наместнікової, В. Степанова, І. Дороніна, І. Струтинської, І. Янкової, М. Городиського, М. Міхровської, Н. Левицької, О. Карпенко, О. Качного, О. Скибуна, П. Діхтієвського, П. Клімушина, Є. Додіної, А. Єлістратова, В. Колпакова, Т. Комзюка, Ю. Ковальова та ін. Проте безпосередньо аналізовану нами проблематика не входили в предмет їхніх досліджень.

Мета статті полягає в тому, щоб на основі цінностей природного права, теорії адміністративного права, чинного законодавства сформулювати з'ясувати поняття інструментів публічного адміністрування цифрового суспільства в Україні.

Виклад основного матеріалу. Для того щоб розкрити поняття публічного адміністрування у сфері цифрового суспільства необхідно звернутися до теоретичних положень адміністративного права, які розкривають ознаки інструментів публічного адміністрування.

Згідно із теорією адміністративного права, інструмент публічного адміністрування характеризуються такими ознаками: є зовнішнім виразом форми адміністративної діяльності публічної адміністрації; віддзеркалюють правову динаміку (адміністративну діяльність) публічного адміністрування; залежать від змісту компетенцій суб'єктів публічної адміністрації; їх вибір зумовлюється специфікою поставленої мети щодо певного об'єкта публічного впливу, що встановлює найкращий ефективний варіант діяльності. В цілому вчені-адміністративісти доводять, що інструмент публічного адміністрування – це зовнішній вираз однорідних за своїм характером і правовою природою груп адміністративних дій суб'єктів публічної адміністрації, реалізований у межах відповідності визначеної законом компетенції з метою досягнення бажаного публічного результату [1].

Я відомо інформаційне цифрове суспільство – це якісно новий етап розвитку людства, в якому будь-яка людина за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій може отримувати, переробляти, розповсюджувати інформацію, а держава забезпечує високий рівень інформатизації всіх галузей. Основні складові інформаційного суспільства — це людина, інформація, інформаційні ресурси та інформаційно-комунікаційні технології. Основні ознаки інформаційного суспільства – це вільний доступ будь-якої людини до будь-якої інформації, високий рівень розвитку інформаційно комунікаційних технологій та наявність розвиненої інформаційної інфраструктури

суспільства. Вперше план стратегічного розвитку інформаційного суспільства на міжнародному рівні був закладений на Всесвітньому саміті з питань інформаційного суспільства (Женева, 2003 р.) [2].

В інших наших наукових працях ми розкрили, що публічне адміністрування цифрового суспільства в Україні полягає в адміністративній діяльності суб'єктів публічної адміністрації щодо створення умов (а в окремих випадках і безпосередньо реалізації) для створення, розповсюдження, зберігання, використання, узагальнення та захисту цифрової інформації, як провідного надбання української нації та міжнародної спільноти, як невід'ємного чинника правової демократичної соціальної держави з ринковою економікою в якій будується розвинуте громадянське суспільство.

Сучасне публічне адміністрування через засоби цифрове суспільства забезпечує модернізацію публічних послуг та розвиток взаємодії публічної влади, громадян і бізнесу за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій, модернізацію публічного адміністрування за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій та публічне адміністрування електронним урядуванням. Це здійснюється шляхом розвитку та поширення сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, створення нових можливості для забезпечення взаємодії та співпраці органів влади, громадян і бізнесу, високоякісного обслуговування фізичних та юридичних осіб державою, у тому числі залучення громадян до проектування електронних послуг та отримання якісного зворотного зв'язку. Розвиток та підтримка доступних та прозорих, безпечних та не корупційних, найменш затратних, швидких та зручних електронних послуг дасть змогу покращити якість надання публічних послуг фізичним та юридичним особам, підвищити їх мобільність та конкурентоспроможність, зменшити корупційні ризики та забезпечити, щоб електронні послуги обслуговували економіку майбутнього.

З урахуванням переваг технологій електронних послуг основними заходами із забезпечення розвитку електронного урядування в Україні є: запровадження електронних послуг, у тому числі адміністративних, в усіх сферах суспільного життя, а також надання інтегрованих електронних послуг за життєвими та бізнес-ситуаціями; реалізація принципу єдиного вікна ("one-stop-shop") шляхом забезпечення розвитку та функціонування Єдиного державного порталу адміністративних послуг як єдиної точки доступу фізичних та юридичних осіб до електронних послуг; розвиток електронних публічних закупівель, електронних договорів і рахунків, електронних аукціонів; стимулювання використання електронних послуг фізичними та юридичними особами [3; 4].

З урахуванням переваг технологій відкритих даних основними заходами із забезпечення розвитку електронного урядування в Україні за даним напрямом є: формування та розвиток інфраструктури відкритих даних на базі єдиного державного веб-порталу відкритих даних, інтегрованих з ним інших веб-порталів відкритих даних, публічних інтерфейсів прикладного програмування (API), відкритих стандартів та форматів; оприлюднення та регулярне оновлення наборів даних у формі відкритих даних відповідно до суспільного інтересу, кращих світових практик, встановлених вимог щодо якості даних і відкритості та прозорості діяльності; стимулювання розвитку на базі відкритих даних загальнодоступних проектів і сервісів (соціальних, громадських, медійних та

комерційних), у тому числі у співпраці з органами влади, для підвищення відкритості та ефективності їх діяльності, надання якісних послуг та розвитку інноваційного бізнесу [3; 5].

Прикладом комплексного інструмента публічного адміністрування цифрового суспільства в Україні є дуже зручний і надійний електронний урядовий сервіс «ДІЯ». Він є провідним засобом підвищення ефективності публічного адміністрування як на центральному, так і на місцевому рівнях; орієнтований на приватних фізичних і юридичних осіб, а також на покращення внутрішні організаційної діяльності органів установ підприємств державної і комунальної форми власності; є вагомим чинником протидії корупції; є провідним чинником інтеграції вітчизняного суспільства до цінностей і стандартів Європейського союзу та НАТО; у більшості випадків публічні цифрові послуги надаються безкоштовно або за незначну плату; став провідним чинником отримання знань як для школярів, студентів, чиновників, так і значної кількості пересічних громадян [4].

Висновки: Усе вище наведене дає можливість сформулювати певні узагальнення щодо ознак інструментів публічного адміністрування цифрового суспільства в Україні:

1) виражають зовнішні чинники адміністративної діяльності загальних і спеціальних суб'єктів публічної адміністрації, що віддзеркалюють правову динаміку публічного адміністрування;

2) встановлюються виключно на основі норм адміністративного права – позитивні мають своїм виразом як закони України, так і підзаконні нормативно-правові акти, а негативні встановлюються виключно на основі норм законів;

2) їх юридична природа та вибір зумовлюється специфікою модернізації публічних послуг, розвитку взаємодії публічної влади, громадян і бізнесу на основі домінування цифрового суспільства, зокрема утвердження електронного врядуванням в усіх сферах суспільного життя

Отже, інструмент публічного адміністрування – це зовнішній вираз однорідних за своїм характером і правовою природою груп адміністративних дій загальних і спеціальних суб'єктів публічної адміністрації, реалізований у межах відповідності визначеної законом компетенції з метою модернізації публічних послуг, розвитку взаємодії публічної влади, громадян і бізнесу на основі домінування цифрового суспільства, зокрема утвердження електронного врядуванням в усіх сферах суспільного життя.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Адміністративне право України. Повний курс: підручник / В.Галунько, П.Діхтєвський, О.Кузьменко та ін.; за ред. В.Галунька, О.Правоторової. Видання третє. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. 584 с.

2. Петрухно Ю. Інформаційне суспільство: поняття, основні складові, характеристика. Вісник ОНУ. 2014. Випуск 19. С. 127–132.

3. Концепція розвитку електронного урядування в Україні. Схвалено Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20 вересня 2017 р. № 649-р. Верховна Рада України. 2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/649-2017-r#Text>.

4. Питання Єдиного державного веб-порталу електронних послуг та Єдиного державного порталу адміністративних послуг. Постанова Кабінету

Міністрів України від 4 грудня 2019 р. № 1137. Верховна Рада України. 2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1137-2019-p#Text>.

5. Європа та Глобальне інформаційне суспільство. Рекомендації Європейській раді. Брюссель, 26 травня 1994 р. (Europe and the Global Information Society. Recommendations to European Council. Brussels, 26 May 1994). В зб. «Європа на шляху до інформаційного суспільства. Матеріали Європейської Комісії 1994-1995 рр. Київ, Державний комітет зв'язку та інформатизації України. Вид. «Зв'язок», 2000.

6. James R. Beniger. The Control Revolution: Technological and Economic Origins of the Information Society. Cambridge, Mass.: Harvard University Press, 1968.

K. Oksiutenko

THE CONCEPT OF PUBLIC ADMINISTRATION TOOLS OF DIGITAL SOCIETY IN UKRAINE

In today's innovative society, the behavior of citizens, their desires, needs and work, most of the everyday communication between people is changing due to the digital Internet and other means of the information society. Therefore, the digitalization of administrative and legal activities of various subjects of public administration is an integral factor in the implementation of their public administration. However, public administration would remain on a good footing if there were no specific ways of enforcing it in the arsenal of public administration entities. Such tools of public administration are provided by the theory of bottom law through the current legislation and public administration entities that carry out public administration in the digital society in Ukraine. As well as the sphere of public administration of the digital environment and the tools for its provision are not perfect, we can say that young people need further development and legislative improvement. The purpose of the article is to form the concepts of public administration tools of the digital society in Ukraine on the basis of the values of natural law, the theory of administrative law, current legislation. The concept of tools of public administration is formed in the article. It is proved that this is an external expression of homogeneous in nature and legal nature of groups of administrative actions of general and special subjects of public administration, implemented within the competence defined by law to modernize public services, develop interaction between public authorities, citizens and business based on digital dominance. society, in particular the establishment of e-government in all spheres of public life. It was found that the tool of public administration is an external expression of homogeneous in nature and legal nature of groups of administrative actions of general and special subjects of public administration, implemented within the limits of the competence defined by law for modernization of public services, development of interaction of public authorities, citizens. and business based on the dominance of the digital society, including the establishment of e-government in all spheres of public life.

Keywords: competence, concept, digital society, information society, public administration tool, public authority, public service, subject of public administration.